

SỞ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT QUẢNG NAM
TRUNG TÂM PHÁT TRIỂN SÂM NGỌC LINH VÀ DƯỢC LIỆU QUẢNG NAM

TCCS 01:2021/TTPTS

**TIÊU CHUẨN CÂY GIỐNG
SÂM NGỌC LINH
(*Panax vietnamensis* Ha et Grushv.)**

LỜI GIỚI THIỆU

Trung tâm Phát triển Sâm Ngọc Linh và Dược liệu Quảng Nam (Trung tâm) là đơn vị thực hiện nhiệm vụ bảo tồn và phát triển sâm Ngọc Linh tỉnh Quảng Nam; được Cục Trồng trọt cấp Bằng bảo hộ giống cây trồng sâm Ngọc Linh tại Quyết định số 355/QĐ-TT-VPBH ngày 06/11/2017. Để thực hiện đúng qui định về giống cây trồng, Trung tâm công bố Tiêu chuẩn cây giống Sâm Ngọc Linh (TCCS 01:2021/TTPTS).

Tiêu chuẩn TCCS 01:2021/TTPTS được biên soạn dựa trên Hướng dẫn kỹ thuật trồng và chăm sóc cây sâm Ngọc Linh dưới tán rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Nam, do Sở Nông nghiệp và PTNT Quảng Nam ban hành tại Quyết định số 255/QĐ-SNN&PTNT ngày 29/6/2020; kết quả đề tài KHCN “Nghiên cứu biện pháp canh tác và quản lý dịch hại hợp lý nhằm phát triển cây sâm Ngọc Linh (*Panax vietnamensis* Ha et Grushv.) tại Quảng Nam”; một số kết quả đề tài nghiên cứu cây sâm Ngọc Linh.

Tiêu chuẩn TCCS 01:2021/TTPTS quy định về tiêu chuẩn cây giống sâm Ngọc Linh (*Panax vietnamensis* Ha et Grushv.) nhằm phục vụ yêu cầu nhiệm vụ của Trung tâm trong quá trình bảo tồn, nghiên cứu khoa học, sản xuất, cung ứng cây giống sâm Ngọc Linh; công nhận lưu hành giống cây trồng phù hợp với quy định tại Luật Trồng trọt số 31/2018/QH14.

Tên đơn vị: **Trung tâm Phát triển Sâm Ngọc Linh và Dược liệu Quảng Nam**

Địa chỉ: Số 16, Lê Lợi, thành phố Tam Kỳ, tỉnh Quảng Nam.

Điện thoại: 02353.857.579

Email: trungtamsamngoclinhquangnam@gmail.com

TIÊU CHUẨN CƠ SỞ
TCCS 01:2021/TTPTS
TIÊU CHUẨN CÂY GIỐNG SÂM NGỌC LINH
(Panax vietnamensis Ha et Grushv.)

1. Phạm vi áp dụng:

Tiêu chuẩn này quy định yêu cầu về các chỉ tiêu tiêu chuẩn: cây giống sâm Ngọc Linh mẹ (cây trội), hạt giống sâm Ngọc Linh, cây giống sâm Ngọc Linh 01 năm tuổi, cây giống sâm Ngọc Linh 02 năm tuổi.

2. Thuật ngữ, định nghĩa:

Trong tiêu chuẩn này sử dụng các thuật ngữ và định nghĩa sau:

- *Tiêu chuẩn cơ sở*: là tiêu chuẩn do tổ chức kinh tế, tổ chức xã hội - nghề nghiệp, cơ quan nhà nước, đơn vị sự nghiệp và các cơ quan, tổ chức khác công bố để áp dụng trong các hoạt động của tổ chức đó.

- *Cây mẹ*: là cây tốt nhất được tuyển chọn từ vườn sâm trồng trong rừng tự nhiên, được sử dụng để nhân giống.

- *Vườn giống*: là vườn được trồng theo sơ đồ nhất định từ hạt của cây trội đã được tuyển chọn và được sử dụng làm nguồn vật liệu nhân giống.

- *Vật liệu nhân giống*: Bộ phận được sử dụng cho mục đích nhân giống là hạt; hạt được thu hái trên cây sâm Ngọc Linh từ 05 năm tuổi trở lên tại vườn nhân giống, không bị nhiễm sâu bệnh.

- *Cây giống sâm Ngọc Linh 01 năm tuổi*: Là cây con được tạo ra từ hạt của vườn nhân giống; cây giống đủ tiêu chuẩn xuất vườn và đem ra trồng an toàn.

- *Cây giống sâm Ngọc Linh 02 năm tuổi*: Là cây con được chọn, sản xuất và chăm sóc từ cây giống 01 năm tuổi; cây giống đủ tiêu chuẩn xuất vườn và đem ra trồng an toàn.

3. Yêu cầu kỹ thuật:

3.1. Yêu cầu chung về điều kiện tự nhiên vườn cây mẹ và vườn giống sâm Ngọc Linh: vườn cây mẹ và vườn giống phải đảm bảo các yêu cầu về điều kiện tự nhiên theo qui định tại bảng 1.

Bảng 1. Yêu cầu về điều kiện tự nhiên vườn cây mẹ và vườn giống

STT	Chỉ tiêu	Yêu cầu
1	Độ cao thích nghi	≥ 1.500 m so với mực nước biển
2	Nhiệt độ trung bình	14 - 18 °C
3	Lượng mưa trung bình năm	2800 - 3400 mm/năm

4	Độ ẩm trung bình	85 - 90 %
5	Đất dưới tán rừng	Độ dốc nhỏ hơn 30 ⁰
6	Tầng đất mặt	Có lớp mùn hình thành
7	Độ tàn che	≥ 0,7

3.2. Tiêu chuẩn cây giống sâm Ngọc Linh mẹ: Các chỉ tiêu chất lượng cây giống sâm Ngọc Linh mẹ chọn để nhân giống phải đáp ứng theo quy định tại bảng 2.

Bảng 2. Tiêu chuẩn chất lượng cây giống sâm Ngọc Linh mẹ

TT	Chỉ tiêu	Yêu cầu	Phương pháp theo dõi
1	Thân	- Một (01) thân, mọc thẳng đứng, màu xanh đến xanh phớt tím.	Quan sát
2	Lá	- Lá kép: hình chân vịt, mọc vòng. - Lá chét: Có 5 lá chét/lá kép, hình bầu dục, chóp nhọn, mép khía răng cưa, màu xanh hoặc xanh đậm, có lông ở 2 mặt lá.	Quan sát
3	Hoa	- Tán đơn, cụm hoa hình cầu. - Hoa gồm 5 lá đài màu xanh nhạt, 5 nhị màu trắng.	Quan sát
4	Quả	- Hình quả thận. - Quả chín màu đỏ, có chấm đen, có 01 hoặc 02 hạt.	Quan sát
5	Củ	- Các mắt sẹo hình tròn lõm, phân bố dích dắc trên thân rễ. - Màu vỏ củ phần trên mặt đất có màu xanh xám; phần dưới mặt đất có màu vàng nâu. - Thịt củ có màu vàng nhạt.	Quan sát
6	Tuổi cây	≥ 5 năm	
7	Chiều cao thân	≥ 30 cm	Đo từ đỉnh thân rễ đến chân cuống lá kép
8	Đường kính thân	≥ 4 mm	Đo cách đỉnh thân rễ 10cm
9	Lá kép	≥ 4 lá, phân bố đều	Đếm, quan sát
10	Đường kính củ	≥ 15 mm	Đo bằng thước

			kép, ở vị trí to nhất của phần thân rễ trên mặt đất
11	Số quả/cây	≥ 20 quả	Đếm
12	Thân, lá, củ	Không có triệu chứng của các loại sâu, bệnh hại	Quan sát

3.3. Tiêu chuẩn hạt giống sâm Ngọc Linh: Các chỉ tiêu chất lượng hạt giống sâm Ngọc Linh phải đáp ứng theo qui định tại bảng 3.

Bảng 3. Tiêu chuẩn chất lượng hạt giống sâm Ngọc Linh

TT	Chỉ tiêu	Yêu cầu
1	Độ sạch, không nhỏ hơn	100 %
2	Tỷ lệ hạt lép (% khối lượng), không lớn hơn	2 %
3	Hạt khác giống có thể phân biệt được (% số hạt), không lớn hơn	0 %
4	Tỷ lệ hạt nảy mầm (%), không nhỏ hơn	70 %
5	Kích thước quả	Chiều dài quả từ 0,5 - 1,1 cm, đường kính: từ 0,4 - 0,8 cm.
6	Trọng lượng 1.000 quả tươi	130 - 160 gam
7	Đặc điểm của hạt	Hạt hình quả thận màu trắng ngà hay vàng nhạt, vỏ có vân dọc

3.4. Tiêu chuẩn cây giống sâm Ngọc Linh 01 năm tuổi: Các chỉ tiêu chất lượng cây giống sâm Ngọc Linh 01 năm tuổi phải đáp ứng theo quy định tại bảng 4.

Bảng 4. Tiêu chuẩn chất lượng cây giống sâm Ngọc Linh 01 năm tuổi

TT	Chỉ tiêu	Yêu cầu	Phương pháp theo dõi
1	Hình thái	Cây có 01 lá kép, lá có màu xanh đến xanh đậm	Quan sát bằng mắt thường và mô tả bằng thuật ngữ
2	Tỷ lệ cây khác dạng, không lớn hơn	0 %	Quan sát bằng mắt thường và mô tả bằng thuật ngữ
3	Chiều cao thân	$\geq 8,0$ cm	Sử dụng thước có độ chính xác 1 mm, đo toàn bộ chiều cao thân

4	Đường kính củ	$\geq 0,7$ cm	Sử dụng thước kẹp có độ chính xác 1 mm, đo ở vị trí to nhất của củ
5	Rễ	Từ 2 – 3 rễ chính trở lên; bộ rễ phát triển đều	Quan sát bằng mắt thường và đếm số lượng rễ chính
6	Sâu bệnh	Không bị sâu bệnh hại trên thân, rễ, củ; bệnh trên lá < 5% diện tích lá	Quan sát bằng mắt thường hoặc kính lúp
7	Tuổi cây xuất vườn kể từ khi hạt mọc mầm	5 – 6 tháng	Kiểm tra nhật ký/ hồ sơ sản xuất
8	Tuổi cây xuất vườn kể từ khi gieo hạt	12 tháng	Kiểm tra nhật ký/ hồ sơ sản xuất

3.5. Tiêu chuẩn cây giống sâm Ngọc Linh 02 năm tuổi: Các chỉ tiêu chất lượng cây giống sâm Ngọc Linh 02 năm tuổi phải đáp ứng theo quy định tại bảng 5.

Bảng 5. Tiêu chuẩn chất lượng cây giống sâm Ngọc Linh 02 năm tuổi

TT	Chỉ tiêu	Yêu cầu	Phương pháp theo dõi
1	Hình thái	Cây có từ 01 lá kép trở lên, lá có màu xanh đến xanh đậm	Quan sát bằng mắt thường và mô tả bằng thuật ngữ
2	Tỷ lệ cây khác dạng, không lớn hơn	0 %	Quan sát bằng mắt thường và mô tả bằng thuật ngữ
3	Chiều cao thân	$\geq 9,5$ cm	Sử dụng thước có độ chính xác 1 mm, đo toàn bộ chiều cao thân
4	Đường kính củ	$\geq 1,0$ cm	Sử dụng thước kẹp có độ chính xác 1mm, đo ở vị trí to nhất của củ
5	Rễ	Từ 3 - 4 rễ chính trở lên; bộ rễ phát triển đều	Quan sát bằng mắt thường và đếm số lượng rễ chính
6	Sâu bệnh	Không bị sâu bệnh hại trên thân, rễ, củ; bệnh trên lá < 5% diện tích lá	Quan sát bằng mắt thường hoặc kính lúp
7	Tuổi cây xuất vườn kể từ khi hạt mọc mầm	≥ 16 tháng	Kiểm tra nhật ký/ hồ sơ sản xuất

4. Hồ sơ vườn ươm:

Lập hồ sơ quản lý vườn ươm cây giống: ghi rõ nguồn gốc cây mẹ lấy hạt làm giống; số lượng hạt đạt tiêu chuẩn làm giống; ngày thu hái, ngày gieo hạt; số lượng hạt gieo; tỷ lệ nảy mầm; số lượng cây giống đủ tiêu chuẩn xuất vườn.

5. Yêu cầu về vận chuyển:

Trong quá trình vận chuyển cây giống sâm Ngọc Linh phải được lưu giữ và bảo quản trong điều kiện thoáng khí, mát, đủ ẩm, tránh tổn thương, dập nát.

6. Yêu cầu về ghi chép và truy xuất nguồn gốc:

Ghi chép toàn bộ thông tin liên quan đến lô giống như mã ký hiệu lô giống; số lượng cây giống; điều kiện sản xuất; phương pháp sản xuất; ngày sản xuất (ngày thu quả, ngày gieo hạt, ...), ngày xuất bán; nhật ký trông và chăm sóc cây giống; các thông tin khác có liên quan.

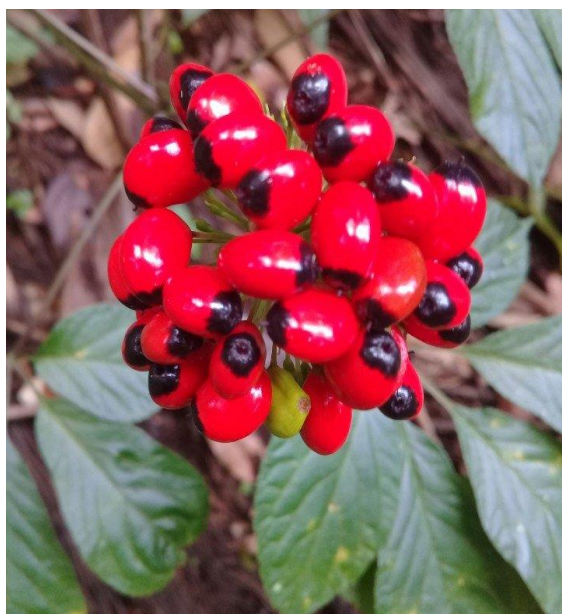
THU MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bảng mô tả giống - Bảng bảo hộ giống cây trồng sâm Ngọc Linh tại Quyết định số 355/QĐ-TT-VPBH ngày 06/11/2017;
- [2] Quyết định số 320/QĐ-SNN&PTNT ngày 12 tháng 8 năm 2019 của Sở Nông nghiệp và PTNT Quảng Nam về việc ban hành quy định tạm thời Bộ tiêu chuẩn cây sâm Ngọc Linh trọt;
- [3] Quyết định số 255/QĐ-SNN&PTNT ngày 29/6/2020 của Sở Nông nghiệp và PTNT Quảng Nam về việc ban hành Hướng dẫn kỹ thuật trồng và chăm sóc cây Sâm Ngọc Linh dưới tán rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Nam;
- [4] Kết quả nghiên cứu đề tài KHCN: “Nghiên cứu biện pháp canh tác và quản lý dịch hại hợp lý nhằm phát triển cây sâm Ngọc Linh (*Panax vietnamensis* Ha et Grushv.) tại Quảng Nam” theo giấy Chứng nhận của Sở KH&CN Quảng Nam (số 151 - KQNC về đăng ký kết quả thực hiện nhiệm vụ Khoa học và Công nghệ sử dụng ngân sách nhà nước);
- [5] Kết quả đề tài “Nghiên cứu xây dựng tiêu chuẩn cây giống sâm Ngọc Linh (*Panax vietnamensis* Ha et Grushv.)” tại Kon Tum.
- [6] Hướng dẫn kỹ thuật sản xuất cây giống sâm Ngọc Linh tại Trạm Dược liệu Trà Linh; Hướng dẫn kỹ thuật trồng và chăm sóc cây sâm Ngọc Linh tại Trạm Dược liệu Trà Linh (*Tài liệu lưu hành nội bộ của Trung tâm PTSNL và Dược liệu Quảng Nam*).

PHỤ LỤC

CÂY GIỐNG SÂM NGỌC LINH MẸ (TRỘI)

HẠT GIỐNG SÂM NGỌC LINH

CÂY GIỐNG SÂM NGỌC LINH 01 NĂM TUỔI

CÂY GIỐNG SÂM NGỌC LINH 02 NĂM TUỔI